

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

DOI: <https://doi.org/10.33216/1998-7927-2023-278-2-5-12>

УДК 353.9: 001.8

УДОСКОНАЛЕННЯ КЛАСИФІКАЦІЇ СТРАТЕГІЙ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Божкова В.В., Есманов О.М.

IMPROVING THE CLASSIFICATION OF REGIONAL DEVELOPMENT STRATEGIES

Bozhkova V.V., Esmanov O.M.

Від релевантності визначення стратегії регіонального розвитку залежать не тільки напрям, а й темпи розвитку регіону, тому окреслення видів і різновидів можливих стратегій, розуміння їх сутності (а в подальшому – можливостей застосування) є нагальним для регіональних органів публічного управління та адміністрування. З іншого боку, глобалізація й інформатизація всесвітнього соціально-економічного простору посилюють міжрегіональну конкуренцію і підштовхують регіони до пошуку креативних рішень, інноваційних управлінських дій, нових стратегічних напрямків розвитку, що актуалізує питання оновлення класифікації стратегій регіонального розвитку з урахуванням новітніх досліджень і практик.

Метою статті є розширення класифікації стратегій регіонального розвитку.

У статті проаналізовано застосовувані у практиці регіонального управління види стратегій та виокремлені науковцями класифікаційні ознаки. Відзначено, що виокремлення вченими класифікаційних ознак стратегій регіонального розвитку залежать від наукових позицій автора і контексту дослідження (економіка, публічне управління та адміністрування, менеджмент, маркетинг тощо). Переважна більшість пропонованих дослідниками класифікацій складена з позицій регіоналістики, тому вони містять суто специфічні ознаки, які характеризують окремі аспекти регіональної стратегії (інструментарій, завдання, умови тощо), що потребує удосконалення. Вважаємо, що для всебічного висвітлення різноманітності стратегій регіонального розвитку (та в подальшому успішного їх розроблення і впровадження) потрібно екстраполювати прийнятний для України успішний досвід інших країн, а також, проаналізувати пропозиції науковців, які ро-

зглядали стратегії через призму сучасних трансформацій (цифрових, ринкових, комунікаційних, інформаційних, глобальних тощо).

За результатами аналізу наукових праць, а також успішного досвіду стратегування Європейських країн (Республіки Польща, Чеської Республіки, Словачької Республіки, Угорщини) представлено розширену класифікацію стратегій регіонального розвитку та відзначено, що визначення стратегій регіонального розвитку має відбуватись з урахуванням теорій і практик сучасної регіоналістики, економіки, публічного управління та адміністрування, менеджменту, а також маркетингу, що забезпечує всебічність дослідження та можливість розроблення (у подальшому) релевантної стратегії, яка буде відповідати не тільки регіональним вимогам, а й викликам зовнішнього середовища.

Ключові слова: стратегія, регіон, класифікація, ознака, розвиток, регіоналістика.

Постановка проблеми. З встановленням курсу на децентралізацію в Україні у регіональних органів влади, разом з розширенням повноважень, збільшилась кількість відповідальностей і завдань, одним з яких є розроблення регіональної стратегії розвитку. Від правильного визначення такої стратегії залежать не тільки напрям, а й темпи регіонального розвитку, тому окреслення видів і різновидів можливих стратегій, розуміння їх сутності (а в подальшому – можливостей застосування) є нагальним для регіональних органів публічного управління та адміністрування.

З іншого боку, глобалізація й інформатизація всесвітнього соціально-економічного простору посилюють міжрегіональну конкуренцію і підштовхують регіони до пошуку креативних рішень, інноваційних управлінських дій, нових стратегічних напрямків розвитку, що актуалізує питання оновлення класифікації стратегій регіонального розвитку з урахуванням новітніх досліджень і практик.

Аналіз останніх джерел досліджень і публікацій. Дослідженню теоретико-методичних аспектів стратегій регіонального розвитку присвятили праці такі вітчизняні вчені як: Манн Р. В. [1], Зверяков М. І., Кухарська Н. О., Клевцевич Н. А. і Шараг О. С. [2], Пуцентейло П. Р. і Завитій О. П. [3], Нестеренко С. С. [4], Шарлея Р., Кавунець А. В., Безпалько О. М., Москалу М. і Ланова А. І. [5], Портер М. [6] та інші. Опосередковано цієї проблематики у своїх працях торкнулись вчені Кононова І. В. [7], Кравчук І., [8], Писаревський І. М., Тищенко О. М., Поколюдна М. М. і Петрова Н. Б. [9], Поручинський В. і Мосор В. В. [10]. Але з огляду на швидкоплинні зміни зовнішнього середовища ця тема потребує подальших наукових розвідок.

Мета статті. Розширити класифікацію стратегій регіонального розвитку. Для досягнення мети необхідно виконати комплекс таких завдань:

- провести порівняльний аналіз економічного розвитку регіонів України за показником ВРП та задекларованих ними «стратегічних бачень»;
- проаналізувати виокремлювані науковцями види стратегій регіонального розвитку та класифікаційні ознаки;
- дослідити закордонний досвід успішного стратегування;
- систематизувати зібрану базу дослідження.

Методи дослідження. Порівняльний аналіз, систематизація.

Викладення основного матеріалу. Регіони України розвиваються нерівномірно і на те є багато причин. Але, якщо аналізувати першопричини, то відзначимо, що від визначених у стратегіях регіонального розвитку цілей і пріоритетів залежать не тільки напрямки розвитку, а й його успішність взагалі.

Одним з основних показників, які визначають рівень економічного розвитку регіонів, є валовий регіональний продукт (ВРП) в розрахунку на душу населення, адже надзвичайно важливою є галузева структура регіональної

економіки, перспективи її поліпшення. За цим показником (за даними Державної служби статистики України) маємо суттєві розриви у розвитку навіть сусідніх регіонів (рис.): явними лідерами є Дніпропетровська, Київська і Полтавська області, а аутсайдерами Закарпатська і Чернівецька області.

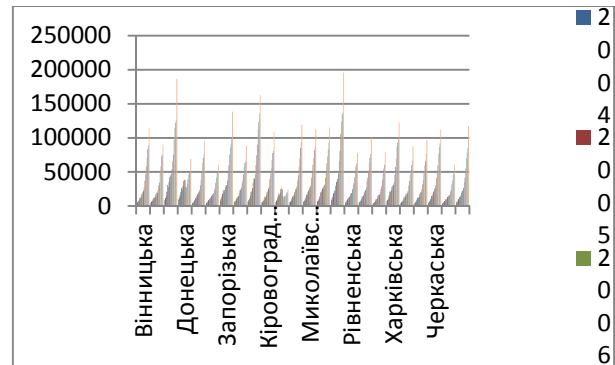

Рис. Валовий регіональний продукт у розрахунку на одну особу, грн., 2004-2021 рр. (побудовано за даними [11])

Проаналізуємо стратегічне бачення, визначене у стратегіях розвитку цих областей на 2021-2027 рр.

Дніпропетровська область [12]: Дніпропетровщина – смарт-регіон, інвестиційно-привабливий та екологічно безпечний, з високотехнологічними індустріальним та аграрним комплексами, потужним експортним та освітньо-науковим потенціалом, з європейським рівнем надання послуг, де мешканцям усіх населених пунктів будуть забезпечені комфортні умови життя, самореалізації та розвитку особистості

Київська область [13]: Київщина – іміджевий, фінансово самодостатній регіон-лідер України з потужною інноваційною та високотехнологічною економікою, професійним інтелектуальним бізнесом та креативним смарт-середовищем, високою якістю життя, наближеною до загальноєвропейських стандартів, комфортними та безпечними умовами для проживання, де збережено історико-культурну спадщину та національні традиції українського народу, створено рівні можливості для всебічного та гармонійного розвитку людини.

Полтавська область [14]: Полтавщина – скарбниця України, багата на вуглеводневу сировину та залізну руду, різноманітні корисні копалини і природні ресурси, з потужним машинобудівним та агропромисловим комплексом, вигідним логістичним розташуванням всередині країни, а також відома в усьому світі своїми історичними подіями та самобутньою

культурною спадщиною. Полтавщина – кошик талантів, край інтелектуалів, вчених та креативних людей, конгломерат промислового та агропромислового розвитку на основі інноваційних технологій.

Закарпатська область [15]: Закарпатська область – регіон з унікальними можливостями для створення нових проектів та ідей, південно-західні ворота України до Європейського Союзу, привабливий край, де жителі спільно з органами влади та місцевого самоврядування працюють над досягненням комфортних умов життя, край збереження культурно-історичних пам'яток, традицій та природи; область, де дотриманий баланс розвитку промисловості та збереження унікальних природних ресурсів; регіон, де хочеться жити і працювати.

Чернівецька область [16]: Чернівецька область – регіон можливостей для сталого розвитку та забезпечення якісно нового рівня життя.

Отже, як бачимо, регіони-лідери у формулюванні стратегічних пріоритетів декларують свої унікальні особливості і перспективні напрямки подальшого соціально-економічного розвитку, а аутсайдиери – обмежуються констатацією можливостей («регіон можливостей»).

Відтак відзначимо, що від правильного визначення регіональної стратегії залежить його подальший розвиток. Проаналізуємо виокремлені у сучасній теорії і практиці види стратегій та систематизуємо їх.

Виокремлення вченими стратегій регіонального розвитку та класифікаційних ознак залежать від наукових позицій автора і контексту дослідження (економіка, публічне управління та адміністрування, менеджмент, маркетинг тощо). Переважна більшість пропонованих дослідниками класифікацій складена з позицій регіоналістики, тому вони містять суто специфічні ознаки, які характеризують окремі аспекти регіональної стратегії (інструментарій, завдання, умови тощо).

Так, Пуцентейло П. Р., Завитій О. П., які запропонували розгорнуту класифікацію стратегій регіонального розвитку, виокремили такі ознаки [3]:

- залежно від інструментального набору дій,
- залежно від об'єкта охоплення стратегічними діями,
- залежно від проблематики стану внутрішнього потенціалу регіону,
- залежно від завдань та їх часового наповнення,

- залежно від регіональних умов,
- за аспектом дій,
- за функціональною ознакою.

За аналогічним підходом Зверяков М. І., Кухарська Н. О., Клевцевич Н. А. і Шараг О. С. запропонували «Поле стратегій», яке включає стратегії структурної трансформації регіонів за такими ознаками [2]:

- за типом системних компонентів регіону,
- за зовнішньоекономічною політикою,
- за галузевою структурою,
- за типом інвестування,
- за інноваційністю,
- за типом домінуючого виробництва,
- за конкурентоспроможністю продукції,
- за тривалістю реалізації.

Незважаючи на докладну систематизацію стратегій, запропоновану цими авторами, все ж поза їх увагою залишились напрямки смарт-спеціалізацій та ключових конкурентних переваг регіону.

Науковці Писаревський І. М., Тищенко О. М., Поколюда М. М. і Петрова Н. Б. розглядають стратегії за рівнями управління (глобальний, національний, регіональний), а регіональні стратегії розглядають суто за функціональними ознаками (ресурсна, інформаційна, екологічна тощо), що дозволяє виокремлювати їх за прикладним аспектом, залишаючи поза увагою інші.

Вважаємо, що для всебічного висвітлення різноманітності стратегій регіонального розвитку (та в подальшому успішного їх розроблення і впровадження) потрібно екстраполювати прийнятний для України успішний досвід інших країн, а також, проаналізувати пропозиції науковців, які розглядали стратегії через призму сучасних трансформацій (цифрових, ринкових, комунікаційних, інформаційних, глобальних тощо).

Зокрема, Кравчук І., аналізуючи досвід успішного стратегічного управління в Польщі, відзначила такі класифікаційні ознаки [8]:

- за тривалістю,
- за видом інтегрованих стратегій (їх дев'ять).

Шарлея Р., Кавунець А. В., Безпалько О. М., Москалу М. і Ланова А. І. проаналізували кращий досвід Європейських стратегій для місцевих громад (Республіки Польща, Чеської Республіки, Словацької Республіки, Угорщини) і відзначили, що основними компонентами сталого розвитку територій є місцеві ресурси, на які і необхідно орієнтуватись при визначенні

стратегії розвитку. Наприклад, в Угорщині такими визнані [5, с.63]:

- природні ресурси,
- людські ресурси,
- місцева економіка,
- процес (як досягнути цілей сталого розвитку).

Отже, кращі європейські практики стратегування підтверджують, що ставку необхідно робити на унікальні особливості території.

Кононова І. В. аналізувала стратегії розвитку соціально-економічної системи в цілому. Якщо регіон розглядати як соціально-економічну систему, якою він і є, то запропонована акторкою класифікація є прийнятною і для нашого аналізу. Кононова І. В. виокремила такі ознаки [7]:

- за взаємодією з зовнішнім середовищем,
- за динамікою цільових параметрів моделі поведінки,
- за рівнем прийняття рішень,
- за спрямованістю дій,
- за стилем розробки,
- за ступенем ризикованості.

Вважаємо, що ці критерії є важливими при розробленні/удосконаленні регіональної стратегії, адже наближають її до сучасних практик. Враховуючи актуалізацію маркетингу в усіх сферах сучасної діяльності та обмеженість розглянутих класифікацій (з позицій економіки, менеджменту, регіоналістики), вважаємо за доцільне проаналізувати можливість впровадження маркетингових стратегій у практику регіонального господарювання і розширити класифікацію.

Поручинський В. і Мосор В. В., аналізуючи роль стратегічного маркетингового управління у розвитку регіону, виділили такі види стратегій [10]:

- для ключових галузей (видів економічної діяльності, які є ключовими для регіонального розвитку);
- сегментування (релевантних цільових аудиторій);
- стимулювання (способів впливу на ринок);
- ареальні стратегії (головних «поліосів зростання»);
- співпраці.

Вважаємо доцільним до класифікації стратегій регіонального розвитку включити стратегії, сформульовані визнанням у світі фахівцем з питань економічної конкуренції М. Портером, який виділив їх з застосуванням маркетингового підходу [6]:

- лідирування,
- диференціації,
- фокусування.

Незважаючи на те, що ці стратегії були сформульовані М. Портером для рівня підприємства, вважаємо, що вони можуть бути застосовані і на регіональному рівні. Так, наприклад, стратегія «лідирування», яка означає переваги на основі зниження цін/витрат, фактично вже була успішною, коли дешева китайська продукція заповнила світові ринки.

Отже, за результатами проведеного аналізу класифікаційних ознак та видів стратегій регіонального розвитку представимо узагальнену їх систематизацію (табл.), яка, на відміну від існуючих, включає маркетингові стратегії, що є важливими в умовах ринкової економіки.

Таблиця

Класифікація стратегій регіонального розвитку
(складено за матеріалами [1-10])

Класифікаційна ознака	Види стратегій	Автори, джерело
1	2	3
В залежності від інструментального набору дій	- активна, - пасивна	Пуцентейло П. Р., Завитій О. П. [3]
За взаємодією з зовнішнім середовищем	- активна, - пасивна, - реактивна, - проактивна	Кононова І. В. [7]
В залежності від об'єкта охоплення стратегічними діями	- територіальна, - галузева, - інтегральна	Пуцентейло П. Р., Завитій О. П. [3]
В залежності від проблематики стану внутрішнього потенціалу регіону	- розвитку, - стабілізації	Пуцентейло П. Р., Завитій О. П. [3]
За динамікою цільових параметрів моделі поведінки	- розвитку - функціонування	Кононова І. В. [7]

Продовження табл.

1	2	3
В залежності від завдань та їх часового наповнення	- проміжкова, - концептуальна	Пуцентейло П. Р., Завитій О. П. [3]
В залежності від регіональних умов	- унікальності, - диверсифікації	Пуцентейло П. Р., Завитій О. П. [3]
За аспектом дій	- економічна, - соціальна, - екологічна	Пуцентейло П. Р., Завитій О. П. [3]
З позицій системного підходу	- політична, - соціально-економічна, - демографічна, - науково-технічна, - екологічна, - конкурентна	Нестеренко С. С. [4]
За функціональною ознакою	- інвестиційна, - маркетингова, - інформаційного забезпечення, інші	Пуцентейло П. Р., Завитій О. П. [3]
	- ресурсна, - інформаційна, - екологічна тощо	Писаревський І. М., Тищенко О. М., Поколодна М. М., Петрова Н. Б. [9]
За рівнем прийняття рішень	- загальносистемна, - функціональна, - поліпшення ділових процесів	Кононова І. В. [7]
За спрямованістю дій	- стабілізаційна, - спостереження, - програмноорієнтована, - оптимізації	Кононова І. В. [7]
За стилем розробки	- планова, - підприємницького типу, - заснована на досвіді	Кононова І. В. [7]
За ступенем ризику	- з високим рівнем ризику, - з середнім рівнем ризику, - з низьким рівнем ризику	Кононова І. В. [7]
	- найбільшого гарантованого успіху, - найменшого можливого ризику, - змішана	Зверяков М. І., Кухарська Н. О., Клевцевич Н. А., Шараг О. С. [2]
За типом системних компонентів регіону	- використання географічного положення та історії, - ресурсна стратегія, - розвиток інфраструктури, - розвиток промисловості, - підвищення ефективності управління, - розвиток людського капіталу, - розвиток підприємництва, - маркетингова, - екологічна, - соціально орієнтована	Зверяков М. І., Кухарська Н. О., Клевцевич Н. А., Шараг О. С. [2]
За зовнішньоекономічною політикою	- експортоорієнтована, - імпортозаміщуюча, - міжрегіонального співробітництва та кооперації	Зверяков М. І., Кухарська Н. О., Клевцевич Н. А., Шараг О. С. [2]
За галузевою структурою	- спеціалізації, - диверсифікації, - виживання	Зверяков М. І., Кухарська Н. О., Клевцевич Н. А., Шараг О. С. [2]
За типом інвестування	- залучення промислового капіталу, - залучення торгового капіталу, - залучення фінансового капіталу, - залучення інтелектуального капіталу	Зверяков М. І., Кухарська Н. О., Клевцевич Н. А., Шараг О. С. [2]
За інноваційністю	- мобілізаційна, - створення інноваційної інфраструктури, - інтелектуальної кооперації, - технологічної ніші, - інтелектуального і технологічного лідерства, - прогресивних технологій або передових рубежів, - прориву	Зверяков М. І., Кухарська Н. О., Клевцевич Н. А., Шараг О. С. [2]

Продовження табл.

1	2	3
За типом домінуючого виробництва	- формування внутрішньорегіонального ринку, - зовнішньої експансії, - пасивно-захоплююча	Зверяков М. І., Кухарська Н. О., Клевцевич Н. А., Шараг О. С. [2]
За конкурентоспроможністю продукції	- лідерства в зниженні витрат, - диференціації, - фокусування на вузькій ніші ринку	Зверяков М. І., Кухарська Н. О., Клевцевич Н. А., Шараг О. С. [2]
За тривалістю реалізації	- короткострокова, - середньострокова, - довгострокова	Зверяков М. І., Кухарська Н. О., Клевцевич Н. А., Шараг О. С. [2]
	- довгострокова, - середньострокова	Кравчук І. [8]
За маркетинговим підходом	- для ключових галузей, - сегментування, - стимулювання, - ареальні стратегії, - співпраці	Поручинський В., Мосор В. [10]
За видом інтегрованих стратегій (досвід Польщі)	- інновації та ефективна економічна стратегія, - розвиток людського капіталу, - стратегія розвитку транспорту, - енергетична безпека та довкілля, - ефективна держава, - стратегія розвитку соціального капіталу, - стратегія країни щодо регіонального розвитку, - національна стратегія безпеки, - стратегія стійкого розвитку сільських територій та сільського господарства	Кравчук І. [8]; Шарля Р., Кавунець А. В., Безпалько О. М., Москалу М. і Ланова А. І. [5]
За М. Портером	- лідирування, - диференціації, - фокусування	Портер М. [6]

Вважаємо, що саме маркетингові стратегії або їх елементи надають можливість регіонам розвиватись в умовах висококонкурентного середовища.

Висновки з проведеного дослідження.

Таким чином, за результатами проведеного аналізу відзначимо, що визначення стратегій регіонального розвитку має відбуватись з урахуванням теорій і практик сучасних регіоналістики, економіки, публічного управління та адміністрування, менеджменту, а також маркетингу, що забезпечує всебічність дослідження та можливість розроблення (у подальшому) релевантної стратегії, яка буде відповідати не тільки регіональним вимогам, а й викликам зовнішнього висококонкурентного середовища.

Результати дослідження можуть бути використані при розробленні регіональної стратегії розвитку органами публічного управління та адміністрування, а також покладені в основу подальших наукових розвідок щодо удосконалення категорійно-понятійного апарату стратегічного управління регіональним розвитком.

Література

1. Манн Р. В. Аналіз теоретико-методологічних підходів щодо удосконалення стратегії регіональ-

ного розвитку України. *Збірник наукових праць ЧДТУ. Серія: Економічні науки*. Випуск 68. С.29-37.

2. Зверяков М. І., Кухарська Н. О., Клевцевич Н. А., Шараг О. С. Стратегування регіонального розвитку: теорія, методологія, концепція: монографія. Одеський національний економічний університет МОН України. Одеса : Атлант ВОІ СОІУ, 2019. 241 с.
3. Пуцентейло П. Р., Завитій О. П. Особливості формування стратегії управління економічним розвитком регіону. *Подільський вісник: сільське господарство, техніка, економіка. Економічні науки*, 2017. Випуск 27. С. 298-308.
4. Нестеренко С. С. Концептуальні засади стратегічного управління регіональними системами з метою забезпечення конкурентного розвитку. *Економічний простір*, 2021. № 167. С. 31-37.
5. Європейські стратегії для місцевих громад України та Молдови: досвід країн Вишеградської четвірки: методичний посібник / Р. Шарля, А. В. Кавунець, О. М. Безпалько, М. Москалу, А. І. Ланова. К., 2018. 76 с.
6. Porter, M. *Competitive Strategy*, Free Press, New York, 1980.
7. Кононова І. В. Класифікація стратегій розвитку соціально-економічних систем. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*, 2017. Випуск 12, частина 1. С.167-171.

8. Кравчук І. [Реформа стратегічного управління в Польщі \(2009-2012\)](#). *Українська альтернатива*, 2012. URL : <http://www.groupua.org/?p=2085>
 9. Стратегічний менеджмент: Підручник / І.М. Писаревський, О.М.Тищенко, М.М. Покоłodна, Н.Б. Петрова; ред. Аляб'єв; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Х.: ХНАМГ, 2009. 287 с.
 10. Поручинський В., Мосор В. Роль стратегічного маркетингового управління у розвитку регіону. [Міжнародна науково-практична Інтернет-конференція «Суспільно-географічні чинники розвитку регіонів»](#). URL : <https://konfgeolutsk.wordpress.com/2020/04/03/%D1%80%D0%BE%D0%BB%D1%8C-%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE-%D0%BC%D0%B0%D1%80%D0%BA%D0%B5%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B3%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D0%B3%D0%BE-%D1%83/>
 11. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
 12. Стратегія регіонального розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року. URL : https://adm.dp.gov.ua/storage/app/media/uploaded-files/Vsi_rishennja.pdf
 13. Стратегія розвитку Київської області на 2021-2027 роки. URL : <https://koda.gov.ua/kiivshhina/rozvytok-regionu/strategiya-rozvytku/>
 14. Стратегія розвитку Полтавської області на 2021-2027 роки. URL : <https://media.poda.gov.ua/docs/4oyd5tqd/strategiya-rozvytku-poltavskoyi-oblasti-na-2021-2023-roky.pdf>
 15. Регіональна стратегія розвитку Закарпатської області на період 2021–2027 років. URL : <https://carpathia.gov.ua/storage/app/sites/21/Economics/201001-1840p.pdf>
 16. Стратегія розвитку Чернівецької області на період до 2027 року. URL : <https://bukoda.gov.ua/storage/app/sites/23/uploaded-files/strategia-chernivetska-2027.pdf>
- References**
1. Mann, R. V. Analiz teoretyko-metodolohichnykh pidkhodiv shchodo udoskonalennia stratehii rehionalnoho rozvytku Ukrainy [Analysis of theoretical and methodological approaches to improving the regional development strategy of Ukraine] Zbirnyk naukovykh prats ChDTU. Serii: Ekonomichni nauky, Ukraine.
 2. Zvieriakov, M. I., Kukharska, N. O., Klevtsevych, N. A. & Sharah, O. S. (2019) Stratehuvannia rehionalnoho rozvytku: teoriia, metodolohiia, kontseptsii: monohrafiia [Regional development strategy: theory, methodology, concept: monograph] Odeskyi natsionalnyi ekonomichniy universytet MON Ukrainy. Odesa : Atlant VOI SOIU, Ukraine
 3. Putsenteilo, P. R. & Zavytii, O. P. (2017) Osoblyvosti formuvannia stratehii upravlinnia ekonomichnym rozvytkom rehionu [Peculiarities of forming a strategy for managing the economic development of the region] Podilskyi visnyk: silske gospodarstvo, tekhnika, ekonomika. Ekonomichni nauky, Ukraine.
 4. Nesterenko, S. S. (2021) Kontseptualni zasady stratehichnoho upravlinnia rehionalnymy systemamy z metoiu zabezpechennia konkurentnoho rozvytku [Conceptual principles of strategic management of regional systems in order to ensure competitive development] Ekonomichniy prostir, Ukraine.
 5. Sharleia, R., Kavunets, O. A., Bezpalko V. M., Moskalu, M. & Lanova, A. I. (2018) Ievropeiski stratehii dlia mistsevnykh hromad Ukrainy ta Moldovy: dosvid krain Vyshehradskoi chetvirky: metodychnyi posibnyk [European strategies for local communities of Ukraine and Moldova: experience of the Visegrad Four countries: methodical guide]. K., Ukraine.
 6. Porter, M. (1980) *Competitive Strategy*, Free Press, New York, USA.
 7. Kononova, I. V. (2017) Klasyfikatsiia stratehii rozvytku sotsialno-ekonomichnykh system [Classification of strategies for the development of socio-economic systems] Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove gospodarstvo, Ukraine.
 8. Kravchuk, I. (2012) Reforma stratehichnoho upravlinnia v Polshchi (2009-2012) [Strategic management reform in Poland (2009-2012)] *Ukrainska alternatyva*. URL : <http://www.groupua.org/?p=2085>
 9. Pysarevskyi, I. M., Tyshchenko, O. M., Pokolodna, M. M. & Petrova, N. B. (2009) *Stratehichniy menedzhment: Pidruchnyk* [Strategic management: Textbook] Khark. nats. akad. misk. hosp-va. Kh.: KhNAMH, Ukraine
 10. Poruchynskiy, V. & Mosor, V. Rol stratehichnoho marketynhovoho upravlinnia u rozvytku rehionu. *Mizhnarodna nauково-praktychna Internet-konferentsiia «Suspilno-heohrafichni chynnyky rozvytku rehioniv»* [The role of strategic marketing management in the development of the region] URL: <https://konfgeolutsk.wordpress.com/2020/04/03/%D1%80%D0%BE%D0%BB%D1%8C-%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE-%D0%BC%D0%B0%D1%80%D0%BA%D0%B5%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B3%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D0%B3%D0%BE-%D1%83/>
 11. Ofitsiyniy veb-sait Derzhanoi sluzhby statystyky Ukrainy. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
 12. Stratehii rehionalnoho rozvytku Dnipropetrovskoi oblasti na period do 2027 roku. URL : https://adm.dp.gov.ua/storage/app/media/uploaded-files/Vsi_rishennja.pdf
 13. Stratehii rozvytku Kyivskoi oblasti na 2021-2027 roky. URL :

<https://koda.gov.ua/kiiyshhina/rozvytok-regionu/strategiya-rozvytku/>

14. Stratehiia rozvytku Poltavskoi oblasti na 2021-2027 roky. URL : <https://media.poda.gov.ua/docs/4oyd5tqd/strategiya-rozvytku-poltavskoyi-oblasti-na-2021-2023-roky.pdf>
15. Rehionalna stratehiia rozvytku Zakarpatskoi oblasti na period 2021–2027 rokiv. URL : <https://carpathia.gov.ua/storage/app/sites/21/Economics/201001-1840p.pdf> Stratehiia rozvytku Chernivetskoi oblasti na period do 2027 roku. URL : <https://bukoda.gov.ua/storage/app/sites/23/uploaded-files/strategia-chernivetska-2027.pdf>

Bozhkova V.V., Esmanov O.M. Improving the classification of regional development strategies.

Not only the direction, but also the rate of development of the region depends on the relevance of the regional development strategy definition, therefore, outlining the types and varieties of possible strategies, understanding their essence (and, subsequently, the possibilities of application) is urgent for regional bodies of public management and administration. On the other hand, globalization and informatization of the global socio-economic space intensify interregional competition and push regions to search for creative solutions, innovative management actions, new strategic directions of development, which actualizes the issue of updating the classification of regional development strategies taking into account the latest research and practices. The purpose of the article is to expand the classification of regional development strategies. The article analyzes the types of strategies used in the practice of regional management and the classification features distinguished by scientists. It is noted that the identification of classification features of regional development strategies by scientists depends on the scientific positions of the author and the research context (economy, public management and administration, management, marketing, etc.). The vast

majority of classifications proposed by researchers are made from the standpoint of regionalism, therefore they contain purely specific features that characterize certain aspects of regional strategy (tools, tasks, conditions, etc.) that need improvement. We believe that in order to comprehensively cover the diversity of regional development strategies (and, in the future, their successful development and implementation), it is necessary to extrapolate the successful experience of other countries that is acceptable for Ukraine, as well as to analyze the proposals of scientists who considered strategies through the prism of modern transformations (digital, market, communication, informational, global, etc.). Based on the results of the analysis of scientific works, as well as the successful strategy experience of European countries (the Republic of Poland, the Czech Republic, the Slovak Republic, Hungary), an expanded classification of regional development strategies is presented and it is noted that the definition of regional development strategies should take into account the theories and practices of modern regionalism, economics, marketing, public management and administration, management, which ensures the comprehensiveness of research and the possibility of developing (in the future) a relevant strategy that will meet not only regional requirements, but also the challenges of the external environment.

Key words: strategy, region, classification, feature, development, regionalism.

Божкова В.В. – доктор економічних наук, професор, професор кафедри бізнес-економіки та адміністрування Сумського державного університету імені А.С.Макаренка

Есманов О.М. – кандидат економічних наук, викладач кафедри бізнес-економіки та адміністрування Сумського державного університету імені А.С.Макаренка

Стаття подана 11.05.2023.